

УДК 432.9(477.75)

Р. М. Ширшикова
А. В. Крутень

АДМІНІСТРАТИВНО ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ДЕОКУПАЦІЇ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

У науковій статті розкривають положення нормативно-правових документів, відомчих нормативних актів, а також думок науковців, щодо характеристики дій начальників Головних управлінь Національної поліції України (надалі – ГУНП), територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, осіб, які виконують їх обов'язки щодо управління силами і засобами в ході проведення поліцейських операцій, дії груп оперативного шикування під час проведення поліцейських операцій, дії уповноважених керівників та заходи після затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільненні заручників у процесі деокупації АР Крим.

Автори наукової статті визначають важливим, що рішення про проведення поліцейських операцій начальники ГУНП, територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, особи, які виконують їх обов'язки приймають після оцінки оперативної обстановки та визначення мети операції. Автори вважають, що оцінка оперативної обстановки, визначення мети поліцейської операції є важливими елементами заходів для виконання поставлених завдань при проведенні поліцейської операції у процесі деокупації АР Крим. Визначають особливу доцільність, у процесі проведення поліцейських операцій у процесі деокупації АР Крим, запроваджувати динамічність і послідовність дій, які забезпечать необхідність постійного, послідовного і цілеспрямованого переміщення сил і засобів, обґрунтованого і продуманого переходу від одних способів дій до інших. Автори вважають, що тактика і методика дій штурмової групи (груп) та групи (груп) прикриття під час проведення спеціальної поліцейської операції, у процесі деокупації АР Крим, чітко визначається керівником спеціальної поліцейської операції спільно зі старшим (старшими) штурмової групи (груп) залежно від конкретних обставин та умов її проведення.

Ключові слова: Автономна республіка Крим, адміністративне право, деокупація, національна поліція, заходи, спеціальна операція.

DOI 10.34079/2226-3047-2021-12-22-92-101

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність обраної теми визначена тим, що відповідно до п. 4 Загальних положень «Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» (на далі Стратегія), та у визначено, що цілями державної політики щодо забезпечення деокупації тимчасово окупованої території та її безпечної реінтеграції є: відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону, забезпечення державного суверенітету України; забезпечення національної єдності, стійкості та згуртованості українського суспільства і держави Україна; припинення використання тимчасово окупованої території для діяльності, яка загрожує національній безпеці України та / або спрямована на підірив міжнародної безпеки і миру; визначення правових засад

перехідного правосуддя; формування та реалізація політики у правовій, соціальній, освітній, інформаційній, гуманітарній та інших сферах щодо зростання та зміцнення рівня довіри, гарантування прав та законних інтересів громадян України, які постраждали внаслідок тимчасової окупації; забезпечення сталого суспільно-політичного, гуманітарного та економічного розвитку України відповідно до визначених засад внутрішньої і зовнішньої політики, стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (Указ Президента України №117/2021, 2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим дослідженням окремих питань адміністративно-правового та всебічного забезпечення проведення поліцейських операцій були присвячені наукові роботи: Біліченка В. В. (Комісаров та ін., 2017), Гіденка Є. С. (Комісаров та ін., 2017), Йосипіва, Ю. Р. (Йосипів, Туз, Синенький та Курляк, 2019), Кобзаря О. Ф. (Кобзар, 2015), Когута Я. М. (Когут, 2014), Кузніченка С. О. (Кузніченко, 2016), Курляка М. Д. (Йосипів та ін., 2019), Мисливої О. О. (Комісаров та ін., 2017), Покайчука В. Я. (Комісаров та ін., 2017), Поливанюка В. Д. (Комісаров та ін., 2017), Синенького В. М. (Йосипів та ін., 2019), Собакаря А. О. (Комісаров та ін., 2017), Соболя Е. Ю. (Комісаров та ін., 2017), Туза Н. Д. (Йосипів та ін., 2019), Царьова О. Д. (Комісаров та ін., 2017), Чурікова Д. С. (Комісаров та ін., 2017) та ін. Проте варто зауважити, що питанням організаційно-тактичних засад проведення спеціальних поліцейських операцій у межах заходів з деокупації території Автономної Республіки Крим (на далі АР Крим) недостатньо приділено уваги у науковій літературі.

Мета дослідження. Положення наукової статті має за мету, аналіз положень нормативно-правових документів, відомчих нормативних актів, а також думок науковців, щодо характеристики дій начальників Головних управлінь Національної поліції України (надалі – ГУНП), територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, осіб, які виконують їх обов'язки щодо управління силами і засобами в ході проведення поліцейських операцій, дії груп оперативного шиккування під час проведення поліцейських операцій, дії уповноважених керівників та заходи після затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільненні заручників у процесі деокупації АР Крим.

Вклад матеріалу дослідження та його основні результати. Під час виконання завдань підрозділами Національної поліції велике значення має організуюча роль і особистий приклад керівників, в тому числі старших нарядів, оперативних груп і командирів підрозділів. Так дії начальників ГУНП, територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, осіб, які виконують їх обов'язки щодо управління силами і засобами в ході проведення поліцейських операцій повинні ґрунтуватися в першу чергу на системі управління силами та засобами в ході проведення поліцейських операцій щодо розшуку осіб, які втекли з-під варти, конвою, озброєних осіб, які погрожують застосуванням зброї та/або інших предметів або їх застосовують, інших осіб, протиправні дії яких загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського, військовослужбовця Національної гвардії України, затримання таких осіб та осіб, які чинять збройний опір, а також для звільнення заручників складається з керівника поліцейської операції, СЦ ГУНП, який функціонує в ГУНП та групи оперативного управління територіального (відокремленого) підрозділу поліції.

Саме після отримання повідомлення про втечу підозрюваних, обвинувачених, підсудних, засуджених з-під варти та конвою, захоплення заручників, наявність потерпілих, їх стан, де вони перебувають у цей час, осіб, які чинять збройний опір, а також озброєних, осіб які погрожують застосуванням зброї та / або інших предметів або

її застосовує, інших осіб, протиправні дії яких загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського, військовослужбовця Національної гвардії України, знаходження чи очікувана поява на території та об'єктах обслуговування територіального (відокремленого) підрозділу поліції, установлення конкретного місцезнаходження озброєних осіб після вчинення ними злочину або їх переслідування, оперативний черговий чергової служби доповідає керівникам відповідних органів (підрозділів) поліції, якими приймається рішення про проведення поліцейських операцій та введення типового спеціального оперативного плану, а також про вказану подію і правопорушення, уведення в дію поліцейських операцій орієнтує інші ГУНП і територіальні (відокремлені) підрозділи поліції, насамперед які найближче розташовані (Комісаров та ін., 2017).

Зауважимо, що за необхідності оперативний черговий викликає на місце події швидко медичну допомогу. Оперативний черговий в установленому порядку реєструє інформацію про введення типового спеціального оперативного плану та одержане повідомлення. За дорученням уповноважених керівників поліції проводить оповіщення поліцейських відповідних органів (підрозділів) поліції, посадових осіб територіальних управлінь, військових частин Національної гвардії України, а також інших військових формувань, правоохоронних та інших державних органів, залучених до проведення поліцейських операцій.

Начальники ГУНП або особи, які виконують їх обов'язки, розгортають роботу СЦ ГУНП, який: уточнює інформацію про кількість осіб, які розшуковуються, установлюються, підлягають затриманню, наявність транспортних засобів (належність, кількість, марка, номерний знак), їх озброєння, ймовірний напрям руху, характер території чи об'єкта, де вони переховуються, або чинять збройний опір, місцезнаходження заручників, їх установочні дані, обставини отримання ультимативної вимоги та її зміст, місцезнаходження заявника, наявність потерпілих, їх стан, де вони перебувають на цей час; установлює особу, яка повідомила про вчинення правопорушення (прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання та роботи, посада); прогнозує можливий хід розвитку ситуації; готує пропозиції та розрахунок сил і засобів, які необхідно задіяти в ході проведення поліцейської операції; доводить доручення начальника ГУНП (керівника поліцейської операції) до особового складу, який згідно з типовим спеціальним оперативним планом, необхідно задіяти в проведенні поліцейської операції та організовує їх збір; організовує управління групами оперативного шиккування; інформує керівництво ГУНП, територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, чергового територіального органу Служби Безпеки України (надалі – СБУ), Державної Прикордонної Служби України (надалі – ДПСУ) про розвиток подій та хід проведення поліцейської операції; готує в СЦ Національної поліції України інформацію про хід і результат проведення поліцейської операції; забезпечує взаємодію з іншими правоохоронними органами, військовими формуваннями, органами виконавчої влади і місцевого самоврядування та координує їх дії; готує проекти управлінських рішень керівництва СЦ ГУНП, доводить їх до осіб, задіяних у проведенні поліцейської операції, і контролює виконання; забезпечує безперервне управління, стійкий зв'язок з підпорядкованими підрозділами та групами оперативного шиккування; здійснює збір відомостей про оперативну обстановку, яка виникає під час проведення поліцейської операції, аналізує її та готує пропозиції начальникові ГУНП щодо використання (перегрупування) сил і засобів; забезпечує своєчасну та повну фіксацію подій у журналі ведення поліцейських операцій.

Важливо зауважити, що рішення про проведення поліцейських операцій начальники ГУНП, територіальних (відокремлених) підрозділів поліції, особи, які

виконують їх обов'язки приймають після оцінки оперативної обстановки та визначення мети операції.

Сама оцінка оперативної обстановки здійснюється за наступними основними напрямками:

1) характер протиправних дій осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, які ними раніше вчинялися злочини або вчинено на момент проведення заходів з їх розшуку і затримання;

2) кількість осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню та їх ідентифікація;

3) види наявної у осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин, а також транспортних засобів;

4) наміри щодо здійснення особою або вже здійснюваного збройного опору, а також озброєння особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожує життю і здоров'ю людей та/або поліцейського, військовослужбовця Національної гвардії України;

5) ймовірні напрями пересування осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню;

6) установлення можливого місця, об'єкта, території переховування або укриття та достовірність такої інформації;

7) наявність заручників, місця їх утримання;

8) характеристика території або об'єкта проведення поліцейської операції, наявність озброєної охорони правоохоронних органів та / або можливість прибуття такої охорони на спрацювання засобів охоронного призначення, установлених на об'єкті;

9) територіальна протяжність, складність ділянок місцевості, де планується провести поліцейську операцію та її природні особливості;

10) географічне розташування населених пунктів, їх кількість, а також кількість наявних будинків та інших приміщень у цих пунктах, чисельність населення, яке у них проживає;

11) пора року, час доби та стан погодних умов;

12) установлення факторів, які поліпшують виконання поставлених завдань і які заходи необхідно вжити для усунення факторів, що ускладнюють проведення поліцейських операцій;

Зауважмо, що дії з визначення замислу та досягнення мети поліцейських операцій ґрунтуються за наступних заходах:

1) визначення виду поліцейської операції, яку необхідно проводити залежно від категорії осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню та вищезначених обставин;

2) створення груп оперативного шиккування, які за складом і можливостями здатні ефективно виконувати поставлені завдання з розшуку, затримання, і припинення протиправної діяльності осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільнення заручників та визначення командирів (старших) цих груп.

Залежно від категорії осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню та обставин, можуть створюватися групи оперативного шиккування за повним переліком, групами оперативного шиккування, необхідними для виконання конкретних завдань, для реалізації яких вони створюються та досягнення мети поліцейської операції;

3) контроль щодо забезпечення груп оперативного шиккування засобами індивідуального захисту, спеціальними засобами, вогнепальною зброєю, залежно від

ступеня загрози, яку становлять озброєні особи, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, сезонним одностроєм, знаками розрізнення, засобами зв'язку, транспортними засобами, спеціальною технікою;

4) завдання групам оперативного шикування;

5) час початку проведення поліцейської операції;

6) маршрут та порядок висування груп оперативного шикування в район проведення поліцейської операції, зайняття рубежів блокування і оточення та позицій;

7) тактичне рекогностування місцевості або об'єктів, де проводиться поліцейська операція щодо затримання осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільнення заручників;

8) способи проведення превентивних поліцейських заходів;

9) порядок управління, взаємодії та підтримання зв'язку між групами оперативного шикування, органами (підрозділами) поліції, іншими силами і засобами, залученими до проведення поліцейської операції, або такими, що опинилися в зоні проведення такої операції;

10) заходи безпеки осіб з числа груп оперативного шикування;

11) інструктаж щодо законності і порядку застосування фізичної сили, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, озброєння та бойової техніки групами оперативного шикування, ужиття заходів щодо забезпечення безпеки учасників операції, заручників та мінімізація завдання шкоди, заподіяння поранень та забезпечення охорони життя людини;

12) дії груп оперативного шикування у разі змін у ході проведення поліцейської операції або виникнення неочікуваних ситуацій;

13) вироблення стратегії і тактики ведення поліцейських перемовин з особами, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню в разі захоплення заручників з метою їх звільнення;

14) визначення місця розташування групи оперативного управління групами оперативного шикування та медичних закладів (установ) для надання невідкладної медичної допомоги особам, які отримали поранення під час проведення поліцейської операції;

15) порядок доповіді старших груп оперативного шикування про хід проведення поліцейських операцій та виконання завдань (Йосипів та ін., 2019).

Положення щодо оцінки оперативної обстановки, визначення мети поліцейської операції доводяться уповноваженими керівниками групам оперативного шикування в усній формі під час поставлення завдань та інструктажу, а також шляхом видання наказу про проведення поліцейської операції, який готується СЦ ГУНП.

Відповідно до наказу уповноважених керівників під час проведення поліцейської операції поліцейські територіального (відокремленого) підрозділу поліції переходять на посилений варіант службової діяльності з розрахунку до 60 відсотків від наявної чисельності.

Заступник начальника ГУНП – начальник кримінальної поліції безпосередньо на місці проведення поліцейської операції організовує виконання завдань, визначених рішенням начальника ГУНП або особи, яка виконує його обов'язки, а також здійснює управління групами оперативного шикування.

Заступник начальника територіального (відокремленого) підрозділу поліції – начальник відділу (відділення, сектору) кримінальної поліції організовує виконання завдань, визначених рішенням начальника територіального (відокремленого) підрозділу поліції, а також здійснює управління групами оперативного шикування та нарядами

поліції, що опинилися в зоні проведення поліцейської операції, у разі її проведення на території обслуговування цього підрозділу поліції.

У разі проведення поліцейських операцій безпосередньо на території обслуговування територіального (відокремленого) підрозділу поліції створюється група оперативного управління, яка розпочинає роботу в приміщенні цього підрозділу на чолі з його начальником (особою, яка виконує його обов'язки) (Йосипів та ін., 2019).

Розглядаючи адміністративно-правові засади проведення спеціальних поліцейських операцій з деокупації території Автономної Республіки Крим доцільно охарактеризувати дії груп оперативного шиккування під час проведення поліцейських операцій.

Вважаємо, що після отримання повідомлення про втечу підозрюваних, обвинувачених, підсудних, засуджених з-під варти та конвою, їх переслідування, захоплення заручників, знаходження чи очікувана поява на території та об'єктах обслуговування територіального (відокремленого) підрозділу поліції, установлення ймовірного або конкретного місця знаходження осіб, які чинять збройний опір, а також озброєних осіб, які погрожують застосуванням зброї та / або інших предметів або її застосовують, інших осіб, протиправні дії яких загрожують життю і здоров'ю людей та / або поліцейського, військовослужбовця Національної гвардії України, першочерговими заходами є блокування найбільш вірогідного напрямку руху або пересування таких осіб і можливих місць їх укриття.

За попередньо розробленою дислокацією, зазначеної в типовому спеціальному оперативному плані, група блокування розосереджується на заслонах (постійних, тимчасових, пересувних), КПП, постах спостереження, засідках, патрулях.

У разі встановлення конкретної ділянки місцевості та об'єкта переховування чи укриття зазначених вище осіб група блокування або певна її частина пересувається до цієї місцевості чи об'єкта для безпосереднього їх блокування.

Членами оперативної групи, з урахуванням вимог Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», здійснюються оперативно-розшукові заходи, гласні та негласні слідчі (розшукові) дії з використанням можливостей підрозділів оперативної служби та підрозділів оперативно-технічних заходів, осіб з якими встановлено конфіденційне співробітництво до моменту виявлення місцезнаходження зазначених вище осіб, їх кількості, озброєння, намірів, вірогідних шляхів пересування, установлення особи кожного з них, їхніх зв'язків та мотивів учинення злочинів, а також установлення місцезнаходження заручників (Кобзар, 2015).

У разі встановлення місця переховування таких осіб, утримання заручників, оперативна група вживає заходів щодо вивчення обстановки в місці їх знаходження, характеристики території чи об'єкта укриття, установлення можливого факту захоплення заручників, та здійснює тимчасове блокування осіб, які розшуковуються, установлюються, підлягають затриманню до прибуття групи блокування, штурмової групи та групи прикриття.

Членами групи переслідування або групи пошуку, з одночасним розгортанням групи блокування, проводяться заходи з переслідування зазначених осіб, які намагаються покинути блоковану територію після втечі, зіткнення з поліцейськими та військовими нарядами, учинення злочину, у тому числі із застосуванням вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин та збройного опору групам оперативного шиккування.

Переслідування ведеться до затримання або блокування осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню на певній місцевості чи конкретному об'єкті і припиняється за наказом керівника поліцейської операції.

Після блокування таких осіб на певній місцевості чи конкретному об'єкті група оточення і евакуації розосереджується на цій території для очищення місцевості або об'єктів від сторонніх осіб, а також направлення руху транспортних засобів в обхід району блокування для забезпечення безпеки осіб, які можуть потрапити в зону обстрілу.

Для запобігання поранень цивільного населення, яке перебуває в зоні обстрілу, організовується термінова евакуація осіб із сусідніх будинків адміністративних приміщень, а також для недопущення виникнення пожежі в приміщеннях (квартирах, будинках), де знаходяться особи, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, відповідними службами припиняється постачання газу, електроенергії, вимикаються ліфти, мережі телефонного зв'язку, якщо вони не використовуються для психічного впливу на таких осіб.

Чисельність груп оточення і евакуації може бути збільшена за рахунок вивільнення членів груп блокування, переслідування та резерву.

У разі неможливого раптового затримання осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню у зв'язку із захопленням ними заручників, життю і здоров'ю яких загрожує небезпека, старші (командири) груп шиккування доповідають про це керівникові поліцейської операції, який призупиняє її проведення з метою здійснення тактичного рекогноситування та дає доручення групі перемовників схилити таких осіб до відмови від протиправних намірів, добровільної здачі, звільнення заручників, насамперед жінок та дітей, їх евакуації, надання медичної допомоги пораненим.

У деяких випадках в обмін на заручників допускається давати особам, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню гроші, коштовності, медикаменти, одяг, продовольчі товари.

Забороняється передавати таким особам вогнепальну зброю, патрони, гранати, вибухові речовини, інші предмети, які ними можуть бути використаними для посилення збройного опору групам оперативного шиккування.

З метою забезпечення безпеки заручників та інших осіб, керівник спеціальної поліцейської операції має право обмежити використання штурмовою групою (групами) та групою (групами) прикриття вогнепальної зброї і спеціальних засобів.

У разі посилення особами, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню збройного опору та з метою перешкоджання їх втечі керівник спеціальної поліцейської операції має право надати вказівку групі (групам) прикриття щодо більш активного застосування та використання снайперської зброї, озброєння та бойової техніки, спеціальних засобів, а також внести корективи в планування заходів штурмової групи (груп) щодо затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, а також звільнення заручників.

На наш погляд, досить важливим при розкритті організаційно-правових та організаційно-тактичних засад проведення спеціальних поліцейських операцій у межах заходів з деокупації території Автономної Республіки Крим охарактеризувати дії уповноважених керівників та заходи після затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільнення заручника.

Після затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільнення заручників керівник поліцейської операції організовує: надання медичної допомоги потерпілим; затримання осіб та їх особистий обшук відповідно до вимог статей 207-213 КПК України; відповідно до вимог Глави 20

КПК України, огляд місця події та безпосереднього місця затримання або знешкодження осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню, звільнення заручників; розшук співучасників затриманих осіб; евакуацію тіл загиблих з території або об'єкта проведення поліцейської операції; підготовку звіту щодо дій груп оперативного шиккування та результатів проведеної поліцейської операції для доповіді керівництву Національної поліції України та ГУНП.

Зауважимо, що особам, які постраждали при проведенні поліцейської операції, надається невідкладна домедична та медична допомога. За необхідності такі особи доставляються до закладу охорони здоров'я.

Під час надання медичної допомоги пораненим особам, а також при транспортуванні останніх до закладів охорони здоров'я і під час їх перебування в них, уживаються заходи щодо запобігання спробам їх утечі або нападу на поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії України чи медичних працівників.

Проведення поліцейських операцій припиняється за наказом уповноважених керівників, які вводили їх у дію.

Прийняте рішення про припинення поліцейської операції доводиться до відома СЦ ГУНП з подальшим інформуванням старших (командирів) груп оперативного шиккування.

За результатами проведення поліцейських операцій «Сирена», «Грім» та «Заручник» аналізуються допущені недоліки та прорахунки в організації, плануванні і практичному (тактичному) етапі проведення поліцейських операцій, управлінні та діях груп оперативного шиккування, їх взаємодії.

На підставі такого аналізу вносяться відповідні зміни і корективи до типового спеціального оперативного плану.

Про результати поліцейської операції начальники ГУНП або особи, які виконують їх обов'язки доповідають Голові Національної поліції України або особі, яка виконує його обов'язки, а начальники територіальних (відокремлених) підрозділів поліції або особи, які виконують їх обов'язки, – начальникові відповідного ГУНП або особі, яка виконує його обов'язки (Когут, 2014).

При підготовці доповіді, у доповідній записці зазначається інформація про: дату, час і джерело отримання інформації щодо протиправних дій затриманих, місце безпосереднього їх переховування; час початку та завершення проведення поліцейської операції; особливості тактичних дій груп оперативного шиккування; втрати і поранення серед груп оперативного шиккування та населення; відомості про затриманих осіб, які розшукуються, установлюються, підлягають затриманню (їх кількість, озброєння, характер протиправних дій, наявність убитих і поранених), звільнених заручників; допущені недоліки та прорахунки в організації, плануванні і практичному (тактичному) етапі проведення поліцейської операції, управлінні та діях груп оперативного шиккування, їх взаємодії; пропозиції щодо вдосконалення організації та практичного (тактичного) етапу проведення поліцейських операцій.

До доповідної записки додається схема організації і проведення поліцейської операції. Матеріали, які мають процесуальне значення передаються до органів досудового розслідування згідно вимог Кримінального процесуального кодексу України.

Висновки. Провівши дослідження адміністративно-правових засад діяльності національної поліції України з деокупації Автономної Республіки Крим, варто внести змін та доповнень до відомчих нормативно-правових актів, а саме прийняти положення, які б визначали, необхідність визначення вибору оптимального тактичного прийому що допоможе передбачити планування та застосувати прийоми і способи дій з урахуванням

особливості ситуації силами та засобами якими є, наступальність і активність яка полягає у випередженні замислу противника, проведені рішучих і активних дій по ліквідації злочинних проявів, а також, конспіративність і раптовість які вкрай необхідні на всіх етапах підготовки і здійснення операції. Дії учасників повинні бути направлені на дезорієнтацію злочинців стосовно справжніх намірів, носити швидкий і рішучий характер. Саме динамічність і послідовність дій вказує на необхідність постійного, послідовного і цілеспрямованого переміщення сил і засобів, обґрунтованого і продуманого переходу від одних способів дій до інших. Вважаємо, що тактика і методика дій штурмової групи (груп) та групи (груп) прикриття під час проведення спеціальної поліцейської операції чітко визначається керівником спеціальної поліцейської операції спільно зі старшим (старшими) штурмової групи (груп) залежно від конкретних обставин та умов її проведення.

Бібліографічний список

- Йосипів, Ю. Р., Туз, Н. Д., Синенький, В. М. та Курляк, М. Д., 2019. Алгоритм дій поліцейських патрульної поліції під час забезпечення публічної безпеки і порядку: збірник ситуативних завдань. Львів: ЛьвДУВС.
- Кобзар, О. Ф., 2015. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов.
- Когут, Я. М., 2014. Визначення кола суб'єктів поліцейської діяльності. *Науковий вісник Львівськ. держ. ун-ту внутр. справ*, 1, с. 173–180.
- Комісаров, О. Г., Собакар, А. О., Соболев, Е. Ю., Юнін, О. С. та ін., 2017. *Тактико-спеціальна підготовка: навчальний посібник* [Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ]. Дніпро: ДДУВС.
- Кузніченко, С. О., 2016. Правовий режим воєнного стану: НА СБУ, 236с.
- Указ Президента України № 117/2021, 2021. *Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя»* [online]. Доступно: <<https://www.president.gov.ua/documents/1172021-37533>> (Дата звернення 20 вересня 2022 р.)

References

- Kobzar, O. F., 2015. *Politseiska diialnist v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt : monohrafiia* [Police activity in Ukraine: administrative and legal aspect: monograph]. Kharkiv ; Dnipropetrovsk : Panov. (in Ukrainian).
- Kohut, Ya. M., 2014. Vyznachennia kola subiektiv politseiskoi diialnosti [Defining the range of subjects of police activity]. *Naukovyi visnyk Lvivsk. derzh. un-tu vnutr. sprav*, 1, s. 173–180. (in Ukrainian).
- Komisarov, O. H., Sobakar, A. O., Sobol, E. Yu., Yunin, O. S. ta in., 2017. *Taktyko-spetsialna pidhotovka: navchalnyi posibnyk* [Tactical special training: training manual] [Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav]. Dnipro: DDUVS. (in Ukrainian).
- Kuznichenko, S. O., 2016. *Pravovyi rezhym voiennoho stanu: NA SBU* [Legal regime of martial law: NA SBU]. (in Ukrainian).
- Ukaz Prezydenta Ukrainy № 117/2021, 2021. *Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11 bereznia 2021 roku «Pro Stratehiuu deokupatsii ta reintehratsii tymchasovo okupovanoi terytorii Avtonomnoi Respubliky Krym ta mista Sevastopolia»* [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March

11, 2021 "On the Strategy of Deoccupation and Reintegration of the Temporarily Occupied Territory of the Autonomous Republic of Crimea and the City of Sevastopol" [online]. Available: <https://www.president.gov.ua/documents/1172021-37533> (Accessed 20 September 2022) (in Ukrainian).

Yosypiv, Yu. R., Tuz, N. D., Synenkyi, V. M. ta Kurliak, M. D., 2019. *Alhorytm dii politseyskykh patrolnoi politsii pid chas zabezpechennia publichnoi bezpeky i poriadku: zbirnyk sytuatyvnykh zavdan [Algorithm of the actions of patrol police officers during the maintenance of public safety and order: a collection of situational tasks]*. Lviv: LvDUVS. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 12.12.2021.

**Shyrshykova R.
Kruten A.**

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF ACTIVITY OF NATIONAL POLICE OF UKRAINE ON THE DEOCCUPATION OF THE AUTONOMOUS REPUBLIC OF CRIMEA

The scientific article discloses the provisions of normative legal documents, departmental normative acts, as well as the opinions of scientists regarding the characteristic of actions of the chiefs of the Main Departments of the National Police of Ukraine (hereinafter – MDNPU), territorial (detached) police units, persons who perform their duties regarding the management of forces and means during conducting police operations, actions of operative formation groups during conducting police operations, actions authorized leaders and measures taken after the arrest or neutralization of persons who are wanted, identified, subject to arrest, and release of hostages in the process of deoccupation of the Autonomous Republic of Crimea.

The authors of the scientific article determine that it is important that the chiefs of the MDNPU, territorial (separate) police units, and persons performing their duties take the decision to conduct police operations after assessing the operational situation and determining the purpose of the operation. The authors believe that the assessment of the operational situation, the determination of the purpose of the police operation are important elements of measures for the fulfillment of the tasks set when conducting a police operation in the process of deoccupation of the Autonomous Republic of Crimea. Determine the special expediency, in the process of conducting police operations in the process of deoccupation of the Autonomous Republic of Crimea, to introduce dynamism and sequence of actions, which will ensure the need for a constant, consistent and purposeful movement of forces and means, a well-founded and well-thought-out transition from one mode of action to another. The authors believe that the tactics and methods of actions of the assault group (groups) and cover group (groups) during a special police operation, in the process of deoccupation of the Republic of Crimea, are clearly determined by the head of the special police operation together with the senior officer (seniors) of the assault group (groups), depending from the specific circumstances and conditions of its implementation.

Keywords: *Autonomous Republic of Crimea, administrative law, deoccupation, national police, measures, special operation.*